

N I E U W E
 ALGEMENE BESCHRYVING
 V A N D E K A A P
 DE GOEDE
 H O O P.

E E R S T E H O O F D S T U K .

Algemeen Bericht wegens de gelegenheid van de Kaap, en van derzelve eerste ontdekking.

* * * e Kaap der Goede Hoop, wel- I.
 * * * **D**er beschryving wy thans aan- Hoofdft.
 * * * vangen, is dat voorgebergte, Gelegen-
 * * * het welk den top of de spits van held en
 den Driehoek, onder welke gedaante Afri- grootte
 ke zich vertoont, uitmaakt. — De groo- des
 te Landfreek, waar van het een gedeelte Lands,
 is, draagt den naam van het Land der waartoe
 Hottentotten, naar de Natien, die het eer- de Kaap
 tyds bewoond hebben, of nog heden be- behoort
 wonen. Want de *Europeanen* hebben 'er,
 federd eenen geruimen tyd, een aanmerke-
 lyk deel van beflagen; zy hebben het met
 A Platt;

2 BESCHRYVING VAN DE

I. Hoofdst. Plantagien of Huizen bezet, waar zy hun verblyf houden, of gebruiken het tot Bouw- en Wey-landen, zodat het zuide-lykste zelfs den naam van *Hottentotsch Hol-land* gekregen heeft. — Men kan de gantsche streek rekenen begrepen te zyn tuschen de 25 en 35 Graden Zuider, Breedte. — De platte grond heeft eenigermate eene driehoekige gedaante. Volgens de Kaarten is de Zuidoost-Kust omtrent driehonderd uren gaans lang; terwyl de Zuidwest- of West-Kust tweehonderd uren houdt. Aan de grenzen van het Land der Kafferen wordt zy ver- toond, als eene breedte hebbende van tweehonderd- en vyftig uren. Doch uit de afmetingen van den Heer *de la Caille* blykt, dat de breedte van *Afrika*, aan het Zuid-einde, in de Kaarten te groot wordt opgegeven. Anderen beweren dat de Kust al te Oostelyk gesteld wordt; en men heeft reden om te denken dat de uitgestrektheid van het Land der Hottentotten, naar het Noorden toe, zeer onzeker is.

Ontdek- Het is bekend dat dit Land, en wel in king van het byzondet deszelfs gedeelte, tot welks de Kaap de Goede beſchouwing wy ons voornamelyk bepalen Hoop zullen, reeds in den jare 1493, door den door de *Portugeefchen* Zeeheld *Bartholomeus Diaz*, Portuge- is ontdekt geworden. Hy noemde het zen. *Capo dos Todos Tormentos*, of den storm- hoek. Maar *Joannes de Ilde*, Koning van *Portugal*, gaf het den naam van *Capo du bonne esperance*, of Voorgebergte van Goede Hoop, om dat hy nu hoop had dat zy-

KAAP DE GOEDE HOOP. §

zyne schepen gelukkiglyk naar *Oost-Indie* I. stevenen, en van daar met ryke winsten Hoofdst. keren zouden. De gemelde Zeeheld dorst egter hier geene landing wagen; maarkwam in zyn Vaderland te rug, zonder iets anders gedaan te hebben, dan dat hy de Kaap naauwkeuriglyk bezigtigd had. De Admiraal *Vasco de Gama* werd vervolgens derwaards gezonden, voer verder op, en zette, in den jare 1498, by *Rio d' Infante*, een weinig Oostelyker dan dit voorgebergte, en agter het zelve gelegen, voor de eerste maal, voet aan land, van waar hy ook met zyne vloot naar *Indie* zeilde. Hy deed aan Koning *Emanuël*, opvolger van *Joannes den IIden*, verslag van zyne verrigtingen; die over het ontvangen berigt zeer verheugd was, en eene nieuwe vloot derwaards afvaardigde. Geene van deze Koninglyke vloten had egter moeds genoeg om de haven of het voorgebergte aan te doen. Even als alle andere Natien door vooroordelen gezwaaid, waren de *Portugezen* bang voor de Inborelingen, en hielden hen voor menscheneters. Daarenboven vonden zy aan het Robben-eiland, waar zy doorgaans het anker lieten vallen, en hun verblyf hielden, zeer bekwame gelegenheid om zich water en anderen nodigen voorraad te bezorgen, en om by storm het Land te verlaten.

Naderhand is, schoon men de vrees De Portugezen voor de inborelingen van de Kaap te ver door de getrokken had, gebleken, dat zy weinig te Hottentrotten vertrouwen waren. Want toen de *Portu-* totten

4 BESCHRYVING VAN DE

L *gezen* naar hun Vaderland wederkeerden,
Hoofdst. kwamen zy daar met hunne vloot ten an-
mishan- ker, en vonden zich in de noodzakelykheid
deld. om water, osfen en schapen van het vaste
land te halen en te kopen. Om dit des
te gemaklyker te doen, en het volk, in het
volvoeren van dit werk, aan te moedigen,
hadden zy hunnen onderkoning, *Francis-*
kus d' Almyda, die gezien had dat eeni-
gen van zyn volk, door de *Hottentotten* wa-
ren te rug gedreven, overgehaald om hun
bystand te bieden. Hy ging dan, verzeld
van twee Kapiteinen en een goed getal
manschap, aan land. Doch dewyl zyn
volk weinig of niet van krygstuig voorzien
was, moesten zy daar allen het leven la-
ten; de twee Kapiteinen sneuvelden me-
de, en hy zelf werd met eene vergiftigde
pyl doorschoten. De oorzaak van deze
geweldige handelwýze der Barbaren was,
dat zeker Matroos hun zyne koperen schoen-
gespen, waarin zy groten zin hadden, niet
wilde afftaan.

Zy zet- Na verloop van eenige jaren hebben de
ten den *Portugezen* zich op eene zeer gestrenge wy-
Hotten- ze over deze mishandelingen gewroken.
totten
deze mis- Een stuk kanon, met musketkogels gela-
handelin- den, aan land gebragt hebbende, deden
gen door zy het zelve door de inwoneren, welken
een stren- zy goede woorden gaven, verzeld van vet-
ge wraak zekeringen dat zy aan het voorledene niet
betaald. meer gedagtig waren, met touwen voort-
trekken. Zy hadden den Konstapel last
gegeven om van agteren met een brandende
lont te volgen, en los te branden, zoo ras
als

als de *Hottentotten* in eene regte lyn zouden I. gefchaard zyn. De naauwkeurige opvolging Hoofdst. van dit bevel deed een grote menigte der inborelingen sneuvelen; de overigen, die de vlugt namen, waren ten uitersten ont-hutst; en nog heden heerscht onder dit volk een zeer groote schrik voor kanon, snaphanen en ander schietgeweer.

In zodanigen staat is het met de Kaap Opreg- de Goede Hoop gebleven tot omtrent het ting van iaar 1600, toen de *Hollanders* bedagt wa- de Hol- ren om, met samenbrenging van tusfchen landfche Oost- In- de zestig en zeventig tonnen goude, eene difche Kompagnie op te regten, die den *Oost- In- difche Kompagnie.* *difchen* handel begon, en den naam van *Oost-Indifche Kompagnie* aannam, zynde dezelve door den tyd in magt en rykdom merkelyk toegenomen.

Schoon wy begrypen dat het hier kwalyk zoude passen een omftandig berigt te geven wegens de eerste opkomst, den voortgang en den tegenwoordigen staat der *Oost-Indifche* Kompagnie, menen wy egter onzen Lezeren geenen ondiens te zullen doen, wanneer wy hieromtrent de volgende byzonderheden melden. Het groote voordeel, waar- mede de *Portugezen*, jaren agtereen, handel op *Oost-Indie* gedreven hadden, deed ook andere volkeren op denzelven bedagt zyn. Eenige *Nederlandsche* Koopluiden zonden, omtrent het einde van de zestiende eeuw, vier fchepen uit, om door het Noorden nevens *Tartarye* heen, eenen nieuwen weg te vinden naar *Cbina* en de *Oost-Indien*; doch

6 BESCHRYVING VAN DE

I. deze togt mislukte; en eenige *Amsterdamsche* Hoofdst. Koopluiden, door zekeren *Kornelis Houtman* aangezet, slaagden beter in hunne onderneminge. Dezelve had, in *Portugal* geweest zynde, naauwkeurige onderregting gekregen, wegens de gelegendheid der *Oost-Indische* gewesten. Dewyl hy onderzoek deed naar alle de byzonderheden van den *Indischen* handel, raakte hy by de *Portugezen* onder verdenking, alsof hy hen zocht te onderkruipen. Dit gaf aanleiding dat men hem in de gevangenis wierp, waar hy niet uit kwam, voordat men eene aanmerkelyke som, ter zyner lossing, betaald had. Deze som werd door eenige *Amsterdamsche* Koopluiden geschoten, dewyl hy beloofd had hun zeer gewigtige ontdekkingen wegens den *Oost-Indischen* handel te zullen doen. Toen hy in zyn Vaderland was terug gekomen, kweet hy zich getrouwelyk van deze belofte, en gaf zoo veel ligts dat men besloot eene Maatschappy van Koopluiden op te regten, en vier schepen, onder het bevel van *Houtman*, naar de *Indien* te zenden. *Houtman* vertrok in den iaare 1595, en kwam, na twee iaren en vier maanden op reis geweest te zyn, behouden weder terug; zonder egter den Rederen merkelyke voordelen aan te brengen. Evenwel waagden zy het anderwerf om een vloot van agt schepen, onder het geleide van *Jacob van Nek*, uit te zenden, die in den jare 1598 uit *Texel* onder zeil ging, en met goede winst wederkwam. Eenige andere Koopluiden werden ondertuschen door de hoop
op

KAAP DE GOEDE HOOP. 7

op voordeel genoopt om ook fchepen naar de *Indien* te zenden; en dewyl dit juist ge-
 fchikt was om den *Indifchen* handel geheel te bederven, zoo namen de Algemene Staten het befluit om alle de byzondere Rederyen tot één Ligchaam te brengen, en aan net zelve de vrye vaart op de *Indien*, met veele andere voorregten, te vergunnen. L
Hoofdst.

Dit befluit werd, in den jaare 1602, gevolgd van de dadelyke opregting eener *Nederlandsche Oost-Indifche* Kompagnie, aan welke, met uitfluitinge van byzondere Koopluiden, de Algemene Staten de vrye vaart op de *Indien*, voor den tyd van 21 jaren, toefonden. De verfcheidene Maatfchappyen, welke zich nu tot éne vereenigd hadden, waren te Amfterdam, in Zeeland, aan de Maze, en in het Noorder-kwartier opgerecht geweest; en iedere van deze Maatfchappyen, nu Kamers genoemd, moest haar aandeel in de kosten der uitrustingen opbrengen. Iedere van de zes Kamers had het volgende aandeel in de famengebragte Hoofd fomme.

AMSTERDAM	-	f 3686430	Guldens.
ZEELAND	-	1275654	————
DELFT	-	466562	————
ROTTERDAM	-	174562	————
HOORN	-	268430	————
ENKHUIZEN	-	568562	————
f 6440200			Guldens.

Men verdeelde deze Hoofd fom in Aktien,
 A 4 ieder

8 BESCHRYVING VAN DE

I. ieder van 3000 Guldens, aan welken ieder Hoofdst. naar zyn welgevallen deel kon krygen, en waarin heden nog grote handel gedreven wordt. Voor ieder honderd Guldens oud Kapitaal wordt omtrent 600 Guldens betaald, en dus komt eene Aktie van 3000 genoegzaam op 18000 Guldens te staan. Deze prys ryst en daalt egter naar mate de Kompagnie groter of kleiner jaarlyksche uitdelingen doet. Reeds van de vroegste tyden af zyn deze uitdelingen aan de Deelgenooten in den handel zeer aanmerkelyk geweest. De grootste, welke immer geschied is, was in den jare 1605, en bedroeg 75 ten honderd; en men rekent dat de Maatschappy, sedert haare eerste opregting tot heden toe, alle de jaren door een genomen, meer dan twintig ten honderd jaarlyks heeft uitgedeeld, en daarenboven van haare winst nog groote sommen opgelegd. De *Portugezen* deden alle moeite om den handel der *Nederlanderen* in de *Indien* te stuiten; maar de Kompagnie ging geweld met geweld te keer, behaalde verscheidene overwinningen, en vermeesterde onder anderen de *Molukkesche* Eilanden, waardoor zy den voordeligen Speceryhandel alleen in handen kreeg. — Doch om van dezen uitstap weder te keeren.

Wyze, waarop de Kompagnie zich aan de Kaap in zekerheid gezet, en haare brle De Kompagnie heeft haare Schepen reeds bestendiglyk aan de Kaap doen landen en ankeren, eer zy daar nog eenigen grond in eigendom, eer zy 'er eenige beschutting van een goede vesting had; doch men was toen, wanneer de watervaten aan land gebragt en gevuld, of eenige levensmiddelen gekogt moes-

moesten worden, altyd genoodzaakt eene I. verschanfing op te werpen, om den inbore- Hoofdst. lingen den toegang tot de tent, waarin het ven be- scheepsvolk zyn verblyf hield, te beletten. waard Van deze schansen is thans niets meer te zien; heeft. zy zyn reeds federd langen tyd met de aarde gelyk gemaakt, en met huizen bebouwd geweest. Men vindt 'er egter nog eenige overblyfzels van steenen, welke toen zyn uitgehouwen. Want iederfchip, dat naar de *Indie* voer, nam eenen vierkanten steen mede, waarop de naam van het fchip en die van den Kapitein, nevens de namen van de luiden van rang, die 'er zich op bevonden, zoo wel als de dag van deszelfs vertrek, uit het Vaderland, en aankomfte aan de Kaap, gehouwen werd. Die steenen dienden om de brieven, welke naar *Holland* moesten verzonden worden, en eenig naregt van de reize behelsden, onder te verbergen, oo dat de fchepen, die uit *Indie* kwamen, dezelve vinden, en aan de Heeren Bewindhebberen der Kompagnie overbrengen mogten. Deze brieven werden altyd in eene blikken of looden doos gefloten, die niet dan door de Bewindhebberen mogt geopend worden.

Op deze wyze bleef men de Kaap bezoe- Een Hol- ken, tot omtrent het jaar 1650., wanneer lander 'er de gewone jaarlykfche Retourvloot aan- vindt het kwam, zich van den nodigen leeftogt, en van land aan versch water voorzag, en 'er eenigen tyd de Kaap vruftbaar, bleef om uit te rusten, en zich te ververfchen. ontdekt Op dezelve bevond zich toen, onder anderen, zyne ge- een verftandig Chirurzyn, *Jan van Riebeeck* dagten genaamd, die een *Hollander* van geboorte, aan de Oost-Ind.

I. en zeer gevat was op het ontdekken
 Hoofdst. der vrugtbaarheid of onvrugtbaarheid van
 difche landen. Daarenboven had hy ook grote
 Kompag- kennis van kruiden en gewasfen , en wist
 nie, en in welken grond zy best wilden tieren
 geeft de en groeijen. Op zekeren tyd omtrent den
 leiding tot Tafelberg wandelende , floeg hy met
 dezels naauwkeurigheid agt op de natuurlyke ge-
 bewo. steitensfe der landftreke, en vond dat alles
 aing. zeer fchoon en welig ftond. Hy oordeel-
 de dat Koorn, Wyn en andere *Europeefche*
 Gewasfen daar ook wel zouden voortkomen,
 en dat men flegts weinige moeite behoefde
 te doen, om dezen oord tot de beste verver-
 fchingsplaats van geheel *Oost-Indie* te ma-
 ken. — Na zyne reize gelukkiglyk vol-
 bragt te hebben, gaf hy zyne gedagten, ten
 deele by monde , ten deele in gefchifte,
 aan de Heeren Bewindhebberen der *Oost-Indifche*
Kompagnie te kennen, en toonde huir
 de noodzaaklykheid en nuttigheid van
 zulk eene onderneming onwederfprekelyk
 aan.

Dewyl wy nu in den loop deezes Werks dik-
 wyls van Bewindhebberen der Maat chappye
 zullen moeten fpreken, zal het den Lezer
 eenig gemak en genoegen geven hier het
 volgende berigt te vinden. De naam van
 Bewindhebberen wordt gegeven aan vyf en-
 zestig perfonen , aan welken het gantfche
 beftier van zaken , tot de Kompagnie
 behoorende , in de *Nedertlanden* , is toever-
 trouwd. Zy zyn in zes Kamers verdeeld,
 zittende te *Amftterdam*, te *Middelburg*, te
Delft, te *Rotterdam*, te *Floorn*, en te *Enk-*
bui.

huizen. By de eerste oprigting der Maatschappy, in den jare 1602, werd derzelve bestiering aan alle de Hoofddeelgenoten toevertrouwd; die toen tweenzeventig in getal waren, onder beding dat zy op vyf-en-zestig zouden uitsterven. Daarenboven zendt de Kidderschap van Holland twee afgevaardigden in de Vergaderingen der Maatschappye, van welken de een in Noord-en de andere in Zuid-Holland zitting neemt. In de byzondere Kamers worden ook aanzienlyke Hoofddeelgenoten gemagtigd om te zitten, als vier te *Amsterdam*, twee in *Zeeland*, en één te *Delft*, te *Rotterdam* en te *Enkhuizen*. — De Bewindhebbers worden uit de Hoofddeelgenoten verkozen, welke zodanigen zyn, wier aandeel in de Maatschappy bedraagt drie duizend gulden; oud Kapitaal, in de Kamers van Delft, Rotterdam, Hoorn en Enkhuizen, en zes duizend gulden in de Kamers van Amsterdam en Zeeland. By het openvallen van eene Bewindhebbers plaats worden alle de Hoofddeelgenoten samengeropen, ten kiezen uit hun ligchaam zo vele Gemagtigden als 'er Bewindhebbers zyn. Deze Gemagtigden benoemen met de Bewindhebbers een drieriaal van Hoofddeelgenoten, waaruit de regerende Burgemeesters der Stad eenen Bewindhebber kiezen. Tot dezen post mogen geene personen verkozen worden dan die boven de vyf en twintig jaren oud zyn; ook geenen, die den eenen of anderen der Bewindhebbers in den derden of vierden graad van Bloedverwantschap beslaap. Het

I,
Hoofdst.
ge-

I. Hoofdst. getal van deze Bestierderen is meer of minder in iedere Kamer, naar mate dezelve meer of minder aandeels heeft in de Hoofsomme der Maatschappye. De Kamer van Amsterdam heeft 'er vyf en twintig, van welken agttien door de regerende Burgemeesters van de Stad worden aangesteld, terwyl 'er vier bygevoegd worden door de Steden Dordregt, Haarlem, Leyden en Gouda, en drie door de Provincien Gelderland, Utrecht en Vriesland. De agttien eerstgemelden trekken eene Jaarlyksche wedde van 3100 guldens bankgeld. Die van Haarlem en Leyden trekken evenveel; maar de vyf overigen genieten niet meer dan 1200 guldens. Deze Heeren hebben het werk, dat tot den geregelden voortgang der zaken van de Maatschappye, in hunne Kamer, moet afgegaan worden, onder elkanderen verdeeld.

De Kamer Zeeland, die te Middelburg haare Vergaderingen houdt, bestaat uit twaalf Bewindhebbers, die van de Zeeuwsche steden verkozen worden, en by welken een Afgevaardigde uit de Provincie Groningen gevoegd wordt. Zy genieten voor hunne jaarwedde ieder 2600 guldens. — De Kamer Delft heeft zeven Bewindhebbers, van welken zes door de Regering der Stad verkozen worden, ieder op eene jaarlyksche wedde van 1200 guldens. De zevende wordt van de Provincie Overysfel afgevaardigd, op eene even grote jaarwedde. — De Kamer Rotterdam heeft mede zeven Bewindhebbers; zes derzelve zyn uit de Stad ver-

verkozen, en de zevende is van de Stad J. Dordregt afgevaardigd. Hunne Jaarlykche Hoofdst. wedde beloopt ook 1200 guldens. — In de Kamer Hoorn zyn zes Bewindhebbers, die allen uit de Stad verkozen worden, op een jaargeld van 1200 guldens ieder. — De Kamer Enkhuizen bestaat uit agt Bewindhebbers, zeven uit de Stad en eenen uit Alkmaar, genietende ieder mede eene Jaarlyksche wedde van 1200 guldens. — Iedere Kamer bestiert wel hare eigene zaken; maar egter wordt 'er driemaal in het jaar eene algemeene Vergadering van zeventien Afgevaardigden der byzondere Kamers gehouden, welke de Vergadering van zeventien genoemd wordt. In dezelve worden de zaken, die de Maatschappy in het algemeen betreffen, geregeld. Deze Vergadering zit zes jaren agter een te Amsterdam; twee jaren te Middelburg, en vervolgens weder te Amsterdam. De Kamer Amsterdam zendt in dezelve agt, Zeeland vier Bewindhebbers, en de vier overige Kamers ieder een; de zeventiende wordt by beurt gezonden door Delft, Rotterdam, Hoorn en Enkhuizen, wanneer de Vergadering te Amsterdam, en door Zeeland, wanneer zy te Middelburg zit. — Jaarlyks, in de maand Juny of July namelijk, wordt 'er ook eene Vergadering in 's Gravenhage gehouden. Deze bestaat uit tien Bewindhebbers, als vier van Amsterdam, twee van Zeeland, en een van ieder der andere Kamers. Zy wordt gemeenlyk de
Haag-

I. *Haagsche Besoignes* genoemd , onderzoekt
 Hoofdst. de Papieren, die uit de Indien komen, en
 ontwerpt de antwoorden op dezelve , die
 naderhand in de Vergaderinge van zeven-
 tien ten ter beoordeling worden ingeleverd.

De Bewindhebbers dan, namen den
 voorslag van meer gemelden *Jan van*
Riebeck in ernstige overweging, beleiden
 eenige Vergaderingen, en onderzochten wat
 in dit geval voor de belangen van de Kom-
 pagnie raadzaamst ware. Eindelyk, be-
 sloten zy de plaats in bezit te nemen, en
 eene goede sterkte, woonhuizen, en ge-
 bouwen voor zieken op te rigten, en alles
 aan te wenden wat nodig was, om het be-
 naderen van dit land door eenige andere
Europeesche Natie te beletten.

Van Rie-
 beek
 wordt
 weder
 naar de
 Kaap ge-
 zonden,
 bekomt
 een stuk
 lands van
 de Hot-
 tentot-
 ten,
 en legt
 'er eene
 vesting
 en gebou-
 wen aan.

De Kompagnie rustte vervolgens vier
 schepen uit, met bouwstoffen en hand-
 weikstuig beladen, en bemand met volk,
 waarvan men by deze gelegenheid den
 meesten dienst verwagten kon. *Van*
Riebeck werd tot Admiraal over die sche-
 pen aangesteld, en kreeg de nodige
 bevelen. Daarenboven werd hy, als de
 eerste aanleiding tot dezen togt gegeven
 hebbende, begunstigd met de magt van
 Kommandeur; zodat hy met de schepen,
 die onder zyn bevel stonden, of daar bly-
 ven of verder varen mogt, naar mate hy
 zoude oordelen dat de belangen der Kom-
 pagnie zulks vorderden. — In zulk
 eene hoedanigheid voer hy naar de *Kaap*
de Goede Hoop, en begon, zoo ras hy
 daar geland was, met de inborelingen dier
 stre-

streke te handelen, niet flegts, opdat zy I.
 den zynen Ofsen en Schapen tot nodig Hoofdst.
 onderhoud, tegens behoorlyke betaling,
 verschaffen, maar hem ook een stuk lands
 verkopen, of liever inruimen zouden, ten
 einde hy nevens de zynen gevoeglyk en
 gemaklyk mogt kunnen wonen. — De
Hottentotten, die door hem rykelyk van
 glazen kralen, tabak, brandewyn, en an-
 dere kleinigheden voorzien werden, oordeel-
 den dat de streek voor hun groot en ruim
 genoeg was, en dat zy dus een klein getal
 menschen ligtelyk land ter inwoninge ver-
 schaffen konden. Zy sloten dan met den
 gemelden Heer *van Riebeck* eenen koop,
 bedingende dat hun eene som van vyf-
 tigduizend Guldens aan waren zoude be-
 taald worden, waarvoor zy ook het verzog-
 te Land aan hem inruimden.

Wy maken geene zwaarigheid om dit be-
 rigt van *Kolbe* aan te nemen. — De Abt *La*
Caille ontkent dit wel, en zegt dat de *Hollan-*
ders geen plegtig Traktaat met de *Hottentot-*
ten, een zwervend Volk, dat niets van ver-
 bintenisfen wist, konden aangaan; doch deze
 bedenking steunt alleen op de ingebeelde
 plegtigheid van het Traktaat, en doet dus
 niets om te tonen dat zy niet konden be-
 willigen om een stuk Lands tegens iets an-
 ders te verruilen. — De gemelde Abt stelt
 den prys, welke aan de Kompagnie voor
 dezen koop in rekening gebragt is, op
 40000 Guldens. — In een Werk van
Beawes, ten titel voerende *Lex Mercatoria*
Rediviva, wordt gezegd dat *van Riebeck*
 een

I. een Traktaat met de *Hottentotten* floot, om
 Hoofdst. zich vry te mogen nederzetten, op betaling
 van 50 Guldens, in dezelfde soort van wa-
 ren, waarin de geschenken, aan hun gege-
 ven, bestaan hadden. Dit geeft zekerlyk
 eene groote partydigheid te kennen. —
 Het komt ons dan, na alles wel overwo-
 gen te hebben, waarschynlykst voor, dat
van Riebeck met de Ingezetenen een monde-
 ling verdrag heeft aangegaan, waarby zy,
 na het ontvangen van eenige Koopmanschap-
 pen, wier waarde omtrent 50000 Guldens
 bedroeg, hem vryheid vergunden om met zyn
 volk aan de Kaap te blyven wonen. —
 De Ridder *de Forbin* en Vader *Tachard* zeg-
 gen uitdruklyk dat de *Hottentotten*, uit hoof-
 de van deze onderhandelinge, niet verbon-
 den waren om hunne woonplaatzen te ver-
 laten. Zy konden, indien zy wilden, by de
 Hollanders blyven, die geen ander oogmerk
 hadden dan om de grote Landstreken,
 welke onbewoond waren, te bezitten.

Na het voltrekken van bovengemelde on-
 derhandelinge dan, ging de Heer *van Rio-
 beek* terstond aan het bouwen, maakte eerst
 eene goede vierkante vesting, en voorzag
 dezelve vervolgens van bekwame woon- en
 pakhuizen voor menschen en goederen.
 Zo ras hy oordeelde dat de gelegenheid
 veilig en gunstig genoeg was, bouwde hy
 nevens de vesting een zieken-huis voor de
 zieken, die in de aankomende schepen zyn
 mogten. Dus was hy niet alleenlyk buiten
 vrees van den kant der inwoneren, maar
 de voltooiing zyner aangelegde vestinge
 dien-

Hiende hem ook om zich tegen den aanval I.
van buitenlandsche vyanden gerust te stel- Hoofdst.
len.

Niet lang daarna begonnen zy, die aan Aanvang
de Kaap waren, in de Tafel-valleie van den
tuinen aan te leggen, en in dezelve *Europi-* Land-
sche keukenkruiden (want, uit het vader- bouw.
land vertrekkende, hadden zy zich van de
nodige zaden voorzien) te zaayen. De Kom-
mandeur nam, agter de vesting, omtrent
twee uren naar *Constantia* toe, eenen heu-
vel en het daarby gelegen dal voor zichzel-
ven, om 'er eenen lufthof, wyngaarden en
moestuinen aan te leggen. Dewyl nu alles
zeer wel voortkwam en tierde, werd zulks
aan de *Oost-Indische* Kompagnie in *Holland*
bekend gemaakt, en te weeg gebragt dat
men besloot om, nevens de vesting, ook
eene volkplanting aan te leggen.

Toen de Heeren Bewindhebbers dit besluit Oprigting
genomen hadden, lieten zy aan ieder, die zich van een
metter woon derwaards zoude willen bege- Kolonie.
ven, om het land te bebouwen, een stuk
van zestig morgens, ieder morgen van 600
Rynlandsche roeden, aanbieden, met ver-
zekeringe dat zy het in vollen eigendom
zouden blyven bezitten, mids dat zy bin-
nen den tyd van drie jaren eenen aanvang
maakten met het te bearbeiten, zo dat zy zel-
ven van de vrugten zouden kunnen leven, en
ook de bezetting daarvan onderhouden. Nog
zouden zy vryheid hebben om, wanneer zulk
land hun niet langer mogt aanstaan, of zy
onbekwaam mogten worden om het te be-
heeren, het zelve te verhuuren, te verkoo-
pen,

I. pen, of 'er zich op eenigerleie andere wyze
Hoofdst. van te ontdoen.

De Kom Deze voorwaarden waren zo gunstig,
pagnie dat ieder aankomend schip nieuwe inwoners
vervult aan de Kaap bragt. Veel ontbrak hier eg-
de be- ter nog ter voortzettinge van den Landbouw,
hoeften, en de Kompagnie toonde zich genegen om
en de Ko- allen, die buiten staat waren om de behoef-
lonie ten te vervullen, van het nodige te verzor-
neemt zo gen. Uit *Holland* werd koorn om te eten
sterk toe en te zaayen overgezonden; men bezorgde
dat zy ook karren, ploegen, osfen, en het geen
welhaast verder vereischt werd om de voorgestelde
in vier einden te bevorderen. Alle die dingen gaf
Koloni- men den Kolonisten ter leen, tot den tyd
en ver- deet, dat zy, door een voorspoedig gevolg
deeld wordt. van hunne poogingen, genoeg zouden over-
gewonnen hebben om ze in eigendom te
krygen. — Doch deze maatregels waren
nog niet toereikende om deze nieuwe volk-
planting in stand te houden, veel minder
om haar in bloei te doen toenemen. Zy,
die 'er zich neergezet hadden, en veel al
buiten 's huis moesten arbeiden, hadden
vrouwen nodig die de huislyke zaken be-
zorgden, en daarenboven ter vermenigvul-
diginge van het geslagt mogten strekken.
Men had 'er maar weinigen, en de *Europe-
anen* waren ongenegen om zich, ter ver-
vullinge van dit gebrek, met *Afrikaansche*
vrouwen, met slavinnen, te vermengen.
Toen dit in *Holland* bekend werd, vond
men wel ras middel om ook deze zwarigheid
uit den weg te ruimen. Men sloeg aan
deugdzame en gezonde jonge dogters uit de
Wees-

Weeshuizen te Amsterdam, Rotterdam, I. en in andere steden voor, om naar de Kaap Hoofdst. te vertrekken. Zy, die, met toestemminge haarer vrienden en naastbestaanden, in dezen voorslag bewilligden, werden met de eerste schepen derwaards gezonden, en aan den Kommandeur, die naderhand Gouverneur van de plaats geworden is, ernstig aanbevolen: ook kregen zy verzekering dat zy, na het aangaan van een huwelyk, aan haar erfdeel komen, en het zelve, uit de kasfe der Kompagnie, zonder het aanwenden van eenige moeite, ontvangen zouden. Hier door werd het Land, in korten tyd, zo volkryk dat men genoodzaakt was om verder te gaan, en naar meer landen om te zien. Na verloop van eenige jaren woonden aan de Kaap reeds zo vele menschen, dat de benaming van volkplanting met weinig reden meer kon gebezigd worden, dewyl 'er eene ruimte beslagen werd, welke men met het grootste Hertogdom vergelyken mogt. — De Kolonie was door de eerste aanleggen in vier Kolonien verdeeld geworden. De eerste, onder welke de stad en vesting, nevens de openbare Gebouwen, begrepen waren, noemde men de Kaapische Kolonie, de tweede droeg den naam van de Stellenbosche, de derde dien van de Drakensteinsche, en de vierde dien van de Waversche.

Eer wy ons met de beschouwing van ver- Gescha- dere byzonderheden inlaten, meenen wy penheid dat het niet ongevoeglyk zyn zal den Lezer van het eenig bericht wegens de natuurlyke gestelte- Land. nis van dit uitgestrekte Land te geven. —

I. Het is over al vervuld met hoge en grote
 Hoofdst. Bergen, die meest al schynen te bestaan uit
 op elkanderen gehoopte klippen, zo dat men
 in den eersten opslag ligtelyk denken zoude,
 dat 'er bloemen, gewassen noch bomen kunnen
 groejen. — De ondervinding heeft egter doen
 zien dat het Klimaat van de Kaap vry be-
 kwaam is ter voortzettinge van eene menig-
 te Planten en Gewassen, welke men 'er uit
 de Indien en uit Europa heeft overgebracht.
 Doch het is zeker dat Kolbe van de vrugt-
 baarheid des Lands al té breed opgeeft,
 wanneer hy zegt, dat 'er niets is, het welk,
 hier gebragt en geplant zynde, niet zo wel
 zal tieren, als in eenig ander gewest
 der waereld; dat de Kaap, om zo te spre-
 ken, een land is, dat van melk en honing vloeit;
 „ genoegzaam in staat om alleen alles, wat in
 „ verschillende landen verspreid is, en in de-
 „ zelve niet dan met moeite kan worden
 „ aangekweekt, zeer gemaklyk te doen
 „ voortkomen; dat eindelyk de Bergen en
 „ Valleien 'er met de schoonste kruiden,
 „ bloemen en boomen versierd zyn, die
 „ verkwikkelyke reuken verspreiden, en de
 „ lugt op de aangenaamste wyze balsemen”.
 — Uit berigten van luiden, die langert
 tyd aan de Kaap gewoond hebben, blykt,
 dat 'er eenige Europische Heestergewassen
 niet willen aarden. — Die zelfde berigten
 toonen egter te gelyk dat de Abt *de la Cail-
 le* wat al te ongunstig geoordeeld heeft we-
 gens de Kaapsche vrugten. Hy erkent wel
 dat de Persiken, Abrikozen, Vygen,
 Kweën en Druiven 'er zo goed zyn als de
 bes-

besten in Europa; maar zegt tevens dat de Appelen, Peeren, Pruimen, Nooten, Kerfen, Oranje-appelen enz., 'er niet veel betekenen; en dat 'er naauwelyks eene goede Meloen gegeten wordt. Verhalen van geloofwaardige luiden bewyzen het tegendeel. — De overvloed van levensmiddelen is een overtuigend blyk van de vrugtbaarheid der Landstreke; niettegenstaande wy gaarne met *de La Caille* erkennen, dat dezelve door verscheidene oorzaken merkelyk bevorderd wordt. Zekerlyk heeft men in de uitgestrektheid dezer grote Volkplantinge de beste streken ter bebouwinge uitgekozen. Wyders is het Klimaat zeer gematigd; en schoon de koude 'er nu en dan by nacht wel eens ys maakt, en 'er somtyds in de bergagtige delen hagel valt, heeft men egter nooit nadelige uitwerksels van de Vorst te vrezen. — Door het groot getal van Beesten worden ook de Landeryen op eene gemaklyke wyze bemest; daarenboven zyn de Landen nog nieuw, en dus in het geheel niet uitgeput, zodat men ze niet braak behoeft te laten leggen, als in Europa. — De vrugten tieren best in de nabuurschap der gebergten, waar goede aarde te vinden is: maar men heeft 'er vele vlakten, die met een onvrugtbaar zand bedekt, en met ruigte, waar men naauwlyks door kan komen, vervuld zyn.

De Bewoners van de Kaap kunnen zich zeer gemaklyk van eenen genoegzamen voorraad van zout voorzien: want na den

22 BESCHRYVING VAN DE

I regentyd droogt de grote menigte van was
Hoofdst. ter, het welk in de Valeyen samenloopt,
Hoeda uit, en laat zeer veel zouts over, dat ie-
nigheden der mag inzamelen en wegvoeren, uitge-
van het zonderd van die plaats, waar de Kom-
de water en pagnie haare zoutpannen heeft, welke wy
de mine- in het vervolg nader zullen aanwyzen.
rale wate- ren. Schoon dit zout tot allerlei gebruiken kan
dienen, is het egter zo sterk niet als het
Europische. Men kan niet vinden dat de
valeyen, in welken het valt, eenige ge-
meenschap met de zee hebben: en dus moet
in den Grond of in de Bergen eenig Steen-
zout verborgen zyn, waardoor het Regen-
water tot pekël gemaakt wordt. ———
Het water dat van de toppen der Bergen
afkomt, en zich in de Tafelbaai ontlast,
is, omdat het door zandige en steenagtige
plaatsen geloopt is, helder en zoet. Bin-
nen 's lands vindt men ook vele Beeken,
die drinkbaar water uitleveren, schoon het
water van anderen rood of zwartagtig is. Men
heeft 'er wateren, die eerst helder en zoet
zyn; doch, wanneer zy eenigen tyd gestaan
hebben, bitteragtig worden, en omtrent
gelyke hoedanigheid krygen als de purge-
rende Minerale wateren in Engeland en el-
ders. Hier en daar zyn ook heete Bron-
nen, die warme Badstoven verschaffen,
waarin men bevonden heeft dat men zich
ter bevordering van de gezondheid kan
baden. ——— Uit dit allés blykt klaar
genoeg dat hier, even als byna in alle plaat-
sen, eenige Mineralen en zwavelstoffen in
het Aardryk verborgen zyn; doch men
heeft,

heeft, tot heden toe, aan de Kaap geene I. Metaalmynen kunnen ontdekken, ryk ge- Hoofdst. noeg om bearbeid te worden.

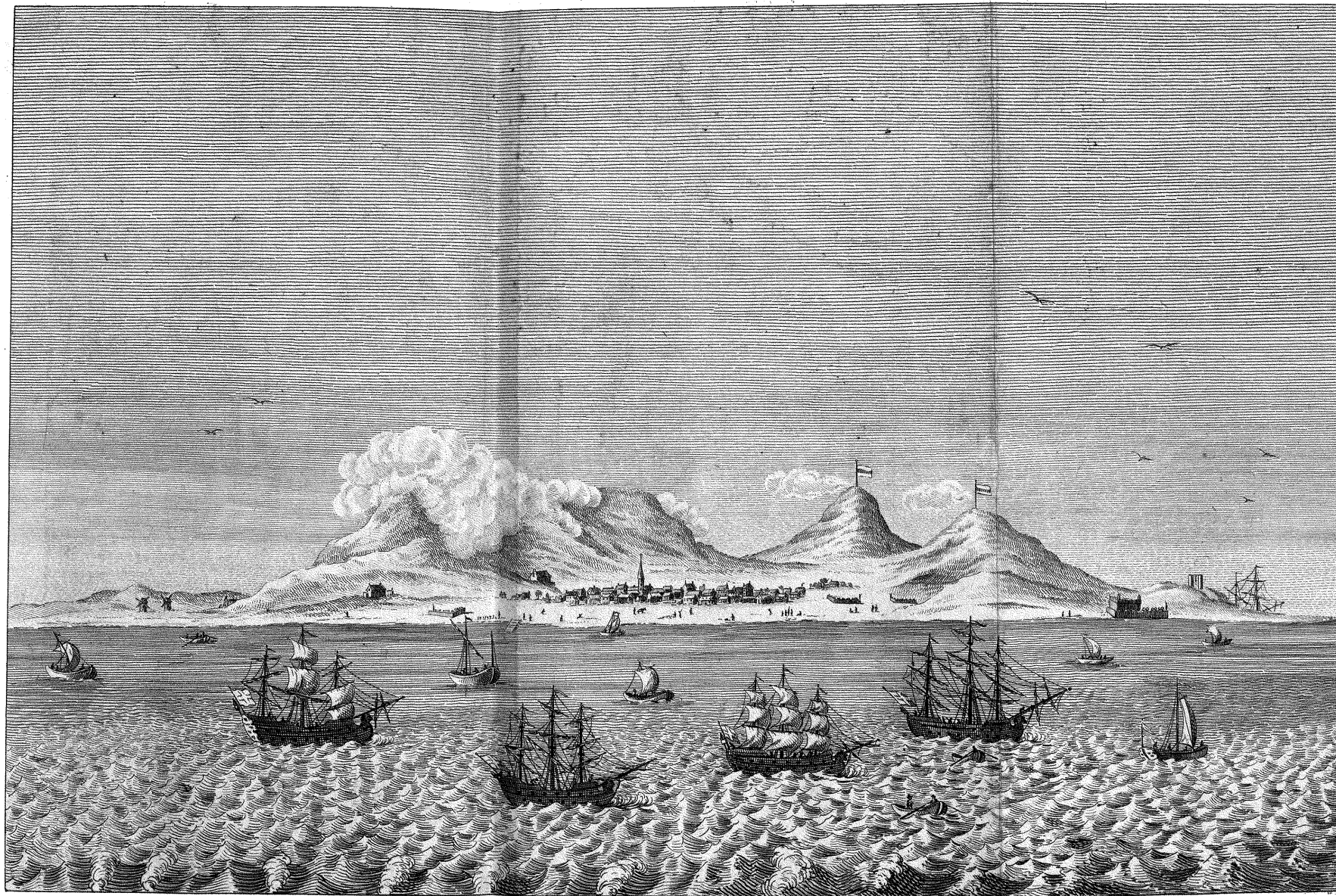
Tot de byzonderheden, die dit Voor- Lugtsge- gebergte in het algemeen betreffen, en steldheid. welke wy besloten hebben hier af te handelen, moet ook de gesteldheid der Lugt gebragt worden. — Wy menen dezelve niet beter aan onze Lezeren te kunnen doen kennen, dan door verflag te doen van de Waarnemingen van den Abt *de la Caille* gedurende zyn verblyf aldaar; inzonderheid van die, welke hy van den 1sten van July des jaars 1751. tot den 1sten van dezelfde maand in den jaare 1752. gedaan heeft.

— Hy heeft opgemerkt dat 'er maar Heer- twee Winden zyn, welke aan de Kaap schende Winden. heerschen, te weten de Zuidooste en Noordweste Wind, terwyl de anderen zelden langer dan eenige weinige uren aanhouden, en doorgaans slegts overgangen zyn van den Zuidoosten tot den Noordwesten wind, of omgekeerd. Ooste- en Noordooste Winden zyn 'er zeer zeldzaam. — Wanneer het uit het Noorden en Noordnoordwesten waait, in de maanden April, May, Juny, July en Augustus, is het doorgaans buijg weer, en men heeft 'er in dien tyd wel eens zware Orkanen, die op eene zeer geweldige wyze woeden, maar egter niet menigvuldig zyn. De Weste, Zuidweste en Zuide winden, die hier vry gemeen zyn, doch niet lang duren, gaan doorgaans verzeld van een bewolkte lugt en van mistig weer. —

I. Men heeft 'er tweederleie foort van Noord-
 Hoofdst. westen wind. De eene, die slap, en niet
 meer dan eene zeekoelte is, steekt, in het
 schoone saizoen, des morgens op, en blyft
 tot den middag door waayen. De andere,
 die zeer sterk en geweldig is, houdt ver-
 schiedene dagen agter een aan, in de
 maanden May, Juny, July, Augustus en
 September, en ook wel in andere maanden
 van het jaar. Wanneer deze wind waait
 is de lugt genoegzaam altyd betrokken, of
 ten minsten is het weder dan zeer veran-
 derlyk: en na eenigen tyd geduurd te heb-
 ben, brengt hy Regen aan. — De
 Zuidooste wind waait aan de Kaap in alle
 maanden van het jaar, doch in de vier laat-
 ste en de vier eerste menigvuldiger dan in
 de andere. — Onder dezen wind ver-
 staan wy hier ook, den Zuid-zuidoosten
 en Oost-zuidoosten, en hy is meermalen
 in eenen van deze laatste Hoeken dan vol-
 strektelyk in het Zuidoosten; men noemt
 hem egter dus naar 's lands gebruik, en
 ook, omdat het aan de Kaap, ter oorza-
 ke van de naburige gebergten, moeyelyk
 is de ware streek der Winden, die van tus-
 schen het Oosten en Zuiden komen, te be-
 palen. — Deze Zuidooste wind is koud
 en droog. Wanneer hy waait is de lugt
 helder, uitgezonderd dan, wanneer hy,
 na regenagtig of mistig weer beginnende te
 waayen, de wolken te rug dryft, of ook
 dan, wanneer hy laag en slap is, en 'er
 hoger in den Dampkring een Weste wind
 heerscht, die gereed is om dezen te over-
 win-

winnen. Dan sleept hy de Wolken met zich, I.
 en men heeft fomtyds Regen, terwyl men Hoofdst.
 den Zuidoosten Wind nog voelt. Doorgaans
 blyft hy egter de overhand behouden op de
 tegengestelde Winden, en dus leert de on-
 dervinding dat deze Regen zeer zeldzaam is.

Wanneer de Zuidooste Wind op het punt
 staat van met eene heldere lugt uit Zee Wolken,
 te waayen, ryzen 'er uit de Zee, welke die den
 ten Zuidoosten van de Kaap is, altyd witten Zuid oos-
 ten Wind
 Wolken, en dekken de toppen van de hoog- vooraf.
 ste Fergen, zonder tot in de Valeien neder gaan.
 te dalen : zelfs houden zy zich niet aan de
 Bergen, die een weinig lager zyn dan de an-
 deren ; maar wanneer een Berg hoog is,
 en rondom vry staat, dan vertoont de Wolk,
 die deszelfs top bedekt, zich als of hy 'er
 aan gehegt en opgehangen ware. ———
 Indien de stof, door welke deze Wolken ge-
 vormd worden, zeer overvloedig is, dan
 daalt dezelve tot op den top der lagere Ber-
 gen neder, en schynt zelfs tot in de Valey-
 en te willen dalen, doch, het geen zich van
 de Wolk afzondert om nederte vallen, ver-
 dwynt oogenblikkelyk en wordt geheel on-
 zichtbaar, zoo ras als het eenige roeden ge-
 daald is. Nu en dan scheiden zich van de
 Wolk, die den top van eenen vry geplaat-
 sten Berg bedekt, ook groote vergaringen
 af: en dewyl de Wind dezelve verheen
 dryft, zonder dat men kan bespeuren dat zy
 zich hooger verheffen, schynen zy zich
 steeds digt aan de kimmen te onthouden,
 en zyn dus geene oorzaak dat de helderheid
 der Lugt verminderd worde. — De Wolk,
 die

Gezicht van het Gebergte van de KAAP DE GOEDE HOOP, met de Wolken, uit het Zuid-Oosten, bedekt

I. die den top van eenigen Berg bedekt, fchynt
 Hoofdst. doorgaans, zo lang de Zuide Wind
 heerscht, plat gedrukt, en als tusfchen twee
 waterpasfe Vlakten famengeperst te zyn,
 zo dat zy hierdoor genoegzaam de gedaante
 krygt van eenen rondom neerhangenden
 hoed, terwyl zy zich blyft onthouden op
 eenen Berg, die aan alle kanten vry staat.
 — Wanneer eindelyk de Zuid-Ooste
 wind begint te waayen, terwyl het nog mistig
 is, en de toppen der Bergen met zeer
 zware Wolken bedekt zyn, die eene onge-
 regelde gedaante hebben, zo worden deze
 Wolken plat, en fchikken zich in dezelfde
 vertooning als die, welke uit zee opkomen.
 — Na dat de Zuidooste Winden eenigen
 tyd hebben doorgewaaid, en inzonder-
 heid, wanneer zy ettelyke dagen zonder
 tusfchenpozing staan te duren, zo worden
 deze wolken van tyd tot tyd dunner, en
 verdwynen eindelyk geheel. Niet zelden
 gebeurt het dat de Wind vele dagen blyft
 aanhouden, zonder dat 'er eenige wolk op
 het gebergte gezien wordt; en dus is het
 zeker dat, wanneer de lugt voor het overige
 helder is, de vertoning van zulk een
 Wolk een gewis voortteeken is van den
 Zuidoosten Wind; fchoon het wel eens ge-
 beurt dat deze Wind begint te waayen,
 zonder dat men eenige Wolk ontdekt hebbe.
 — Hy begint doorgaans omtrent ten vier,
 vyf of zes uren na den middag op te fteken.
 Zyn kragt neemt, met het naderen van den
 nagt, merkelyk toe, en raakt tusfchen tien
 uren en middernacht weder aan het verflap-
 pen,

pen, zodat het, gedurende het overig ge- I.
 deelte van den nacht, still is. Niet zelden Hoofdst.
 neemt hy kort na den middag eenen aanvang,
 e dan is hy van veel langer duur, als niet
 ophoudende voor des morgens ten drie of
 vier uren. In beide deze gevallen, welke
 de gewoonsten zyn, verheft zich, tegens
 het doorbreken van den Dag, op de Reede
 eene kleine koelte uit den Noordwesten, met
 wier behulp de aankomende schepen, die
 door den Zuidoosten wind genoodzaakt ge-
 weest waren om voor het Robben eiland te
 ankeren tot de legplaats voor het Vlek kun-
 nen opzeilen. Deze wind of zeekoelte gaat
 langzamerhand, tegens tien uren, of des
 middags, leggen, en het is gedurende den
 geheelen dag still, of de Zuidooste wind her-
 vat op de gezegde uren. Nu en dan gebeurt
 het ook, en vooral radat 'er regen gevallen
 is, dat de Zuidooste wind sterk begint te
 waayen, en twee, drie of vier dagen, zon-
 der merkelyke verflapping aanhoudt, zo
 dat de beste sloepen by geene mogelykheid
 op de Reede kunnen varen, om de schepen,
 die daar ten anker leggen, eenigen dienst te
 doen. — De Zuidooste wind is altyd ver-
 zeld van zeer sterke rukken. Wanneer hy
 begint, heeft men, by tusschenpozing,
 stille vlagen, welker duurzaamheid eg-
 ter van tyd tot tyd minder wordt ;
 vervolgens waait hy met agtereenvol-
 gende rukken, totdat hy zyne grootste
 kragt verkregen heeft ; en dan komen de
 tusschenpozingen van stille weder, die tel-
 lens langer aanhouden, tot dat het einde-
 lyk

I. lyk geheel stil geworden is. — Deze
 Hoofdst. wind is doorgaans zeer geweldig. Hy dryft
 geheele wolken van zand en stof voort, die de
 lugt verduisteren, en de straten en huizen
 aan de Kaap vervullen. Hy smyt het in de
 oogen der geenen, die buiten's huis zyn,
 zodat zy den weg by geene mooglykheid
 kunnen vinden, en zelfs geenen hoed op het
 hoofd houden. Door zyne kragt verander-
 ren de grote Zandduinen, die niet met krui-
 den of bomen bedekt zyn, dagelyks van
 plaatse, of stuiven geheel weg. Hy doet
 het land en de gewassen uitdrogen, breekt
 nu en dan de bomen, of belet dezelve ten
 minsten op te schieten. Wanneer het ge-
 boomte op zichzelf staat, of enkel aan ryen
 geplant is, dan dwingt hy het zich te krom-
 men, en de takken volgens zynen koers uit
 te strekken, waardoor het eene zeer onge-
 vallige vertooning maakt. Hy veroorzaakt
 eene trillende beweging van het licht, die te
 weeg brengt dat men de Starren niet nauw-
 keurig kan waarnemen, en dat de Kimmen
 zich altyd nevelagtig vertonen, schoon men
 eene heldere Lugt hebbe. In de Tafelbaai
 maakt hy korte golven, die wit van schuim
 zyn; doch de schepen, die goede Kabels
 hebben, komen 'er niet door in gevaar,
 omdat de grond tamelyk vast is, en omdat
 deze wind geen lager wal maakt. Men
 moet vele zorgen aanwenden om de Tuinen,
 Huizen, Wyngaarden en Granen voor zyne
 woede te beschutten, — De Zuidoos-
 te wind verliest zyn hevigheid, naar mate
 hy verder van de Kaap ten Noorden waait.
 Ook

Ook gebeurt het dikwyls dat hy in zekere I. Hoofdst.
 plaatsen geweldig woedt, terwyl hy in andere; die men zeggen zoude dat meer aan deszelfs geweld blootgesteld zyn, omdat zy aan den kant van het Zuidoosten geene beschutting hebben, in het geheel niet gevoeld wordt. — Wanneer deze wind eenige dagen agtereen heeft aangehouden, het zy hy zonder tusfchenpozingen gewaaid hebbe, het zy hy ieder morgen zy vervangen geworden door eene zachte koelte uit den Noordwesten, dan maakt hy plaats voor eenige dagen stilte, waarna het weet doorgaans, gedurende twee of drie dagen, veranderlyk, fomtyds regenagtig, en de lugt betrokken is. In die dagen volgen de Noorde, Noordweste, Weste, Zuidweste en Zuide Winden gestadiglyk op elkanderen; en zoras zy opgehouden, of eenigen Regen aangebragt hebben, dan begint de Zuidooste wind weder te waaijen.

Over het algemeen genomen, kan de De warm-
 Kaap niet onder de heete Gewesten geteld te der
 worden. Schoon men 'er nu en dan wel Lugt.
 eens overmatige hitte hebbe, is dezelve eg:
 ter nooit van langen duur. De heetste da-
 gen zyn die, waarin men geen wind heeft,
 van de maand November af, tot aan de
 maand Maart toe. De Abt *de la Caille*,
 die hieromtrent naauwkeurige Waarnemin-
 gen gedaan heeft, getuigt dat de grootste
 hitte, door hem ontdekt, was, op den 17
 van February des jaars 1752, van 33½ Gra-
 den, en op den 22sten dier maand, van
 35 Graden, hetwelk genoegzaam met 111
 Gra.

I. Graden op de Schaal van *Fabrenheit* over-
 Hoofdst. eenkomt. Hoe zwaar deze hitte ook zyn
 moge, heeft zy egter geene gelykheid met
 die aan de Rivier van Senegal, welke waar-
 genomen is, op den Thermometer van *Reau-*
mur, over de 60 Graden, dat is omtrent
 168 Graden boven o op de Schaal van *Fab-*
renheit, bedragen te hebben. — Aan de
 Kaap erkende ieder dat het op den 22sten
 van February buitengewoon heet was; en
 des middernagts na dezen dag zakte de Ther-
 mometer tot 15 Graden, of tot 66 Graden
 op de Schaal van *Fabrenheit*, door het op-
 komen van eene zeer vogrige Mist; eens-
 klaps ontstond 'er ook eene Volkziekte, die
 weinigen vry liet, en velen, inzonderheid
 onder de oude luiden, wegrukte. De ziek-
 te bestond in zware verkoudheid, die van
 koorts en onlydelyke hoofdpyn verzeld ging,
 en van een algemeen verval van kragten ge-
 volgd wierd. Gedurende de stille dagen, in
 den Zomertyd, is de grootste hitte van 28
 tot 29 Graden, of van 95 tot 97 Graden op
 de meergemelde Schaal van *Fabrenheit*; en
 dus is zy niet merkelyk groter dan in de
 heetste Landen van Europa: zelfs heeft men
 bevonden dat zy te Parys en te Amsterdam,
 in de jaren 1757 en 1760, tot op dien trap
 gestegen is. Maar, wanneer aan de Kaap de
 Zuidooste wind met kragt waait, is de lugt
 zeer koud, en maakt zelfs eene gehele ontroer-
 ring in hen, die buiten's huis komen, terwyl
 zy, door eene openstaande deur in eene Kamer
 dringende, allen, die 'er aan blootgesteld zyn,
 van koude doet trillen. Het is deze wind, waar-
 door

door de hitte , die de zandigheid van den I. grond, de droogte van het Klimaat, en de Hoofdst. nabyheid van den Keerkring, onverdraaglyk schynen te moeten maken, merkelyk gematigd wordt.

Schoon de Nagten des Winters ongemeen De Jaar. koud vallen, vriest het 'er egter zelden. De getyden. meergemelde Abt getuigt dat hy 'er nooit De Win- ys gezien, of zynen Thermometer lager be- ter. vonden heeft, dan op $14\frac{1}{2}$ Graden boven het punt van Vorst, dat is 42 Graden op de Schaal van *Fahrenheit*. Het weinige ys, dat in de opene lugt nog gemaakt wordt, smelt genoegzaam ten eersten weder weg. — De hoogste Bergen, die meer dan 1000 Toises hoogte hebben, schynen, gedurende eenige weken, hunne toppen wit te houden, alsof zy met sneeuw bedekt waren; men verzekert egter dat dit voorkomen alleen door Hagel veroorzaakt wordt. — Het is den Hollandschen Schepen van den 15den van May tot den 15den van Augustus De Zo. tus verboden hier op de Rede te komen, mer. dewyl de Noorde of Noordweste Winden, gedurende dien tyd, niet zelden geweldige Orkanen verwekken. Men mag egter in het algemeen zeggen dat de gemelde maanden, nevens die van September, het schoone saizoen aan de Kaap maken. Schoon het 'er in dien tyd dikwyls regent, en somtyds wel eens vier, vyf of zes dagen na elkander, kan men ook even zo vele dagen na elkander vasten staat maken op lieflyk weer, met stilte en eene gematigde warmte. De schoonste dagen, welke men in de maand Sep-

I. September te Parys heeft, komen by deze Hoofdst. niet in vergelyking. In de andere maanden van het jaar wordt het vermaak van de wandeling en van het buitenleven merkelyk verminderd door de Hitte, of door den Zuid-oosten Wind.

Het Regen-
sai-
zoen. In de maanden May, Juny, July'en Augustus, die eigenlyk de Wintermaanden zyn, heeft men aan de Kaap het Regensai-
zoen. De Regen valt 'er dan doorgaans met zware stortingen neder, na eenen sterken Wind, die uit de streek tusſchen het Noorden en Westen voortkomt, en niet zelden met Hagel vermengd is. Het regent 'er egter ook gedurende verſcheiden dagen in April, September, en October, zo wel als in alle andere maanden van het jaar; ſchoon men dan zulke zware buyen niet heeft, en de Regen minder water aanbrengt. In January en February valt 'er nauwelyks vogt genoeg om het ſtuyven voor eenige oogenblikken voor te komen, en doorgaans is het alleenlyk aan den voet van hoge Bergen dat eenige mistwolken tot eenen zagen Regen ontbonden worden. — De maanden January, February en Maart moeten derhalven aangemerkt worden als het drooge Saizoen te maken. De Weiden zyn dan volkomen uitgedroogd. In April dient 'er, eer de koude begint, regen te vallen, om het kruid te doen groeyen, het welke kragt moet geven aan de Runderen, die als dan ten uiterſten teder en zwak zyn; want anders doen de koude Regens in de maanden May en Juny 'er eene groote meeningte

Het droo-
ge Sai-
zoen.

nigte van Ineuvelen. Hagelbuijen heeft men I. alleenlyk in den regentyd ; schoon de *Abt* Hoofdst. *de la Caille* getuigt dat hy dien ook heeft Hagel. zien vallen op den 11den en 12den van October, in de jaren 1751 en 1752. Hy merkt aan dat deze Hagel niet groot was, en weinig schade veroorzaakte, dewyl hy viel in eenen tyd, waarin de vrugten en gewassen juist niet veel gevorderd waren.

Maar zeer zelden hoort men het aan de *Donder* Kaap donderen, en nooit anders dan in het *en Weet.* Regen faizoen. Met eene heldere lugt ziet men *licht.* 'er geen weerlicht aan de kimmen gelyk in Europa. Somtyds weerligt het egter met eene betrokkene lugt, zonder dat men donder hore.

De waarnemingen, wegens het ryzen en dalen van den Barometer aan de Kaap, heb- *Verande-* ben geleerd dat dit bepaald is tusfchen de *ringen* 27 duimen 10 Linien, en na genoeg 28 *van den* Duimen en 8 Linien De grootfte veran- *Barome-* deringen hebben egter in den Winter plaats. In het ongestuimig weer van dit faizoen, daalt de kwik beneden de 27 Duimen en 11 Linien, en wanneer een gunstige verandering van weer aanstaande is, dan ryst zy boven de 28 Duimen en 6 Linien. In den Zomer verheft zy zich niet hooger dan tot 28 Duimen en 4 Linie Hieruit blykt dat de zwaarte van de lugt aan de Kaap veel bestendiger is dan in ons land. By het naderen van sterke winden zakt de Kwik, uitgezonderd dan, wanneer de Zuidooste wird aanstaande is. De meerdere of mindere hevigheid van dezen wind baart ook in den Barometer geene merkelyke verandering; want dewyl hy zelden opsteekt dan na nevlagtig weer, zo staat de

C

kwik

I. kwik naby den paal van de grootste hoogte, Hoofdst. wanneer hy begint te waayen. — Dewyl de veranderingen van het weer aan de Kaap niet op eene schiele wyze geschieden, is 'er de loop van den Barometer vry eenparig. Wanneer het mooi weer wordt, ryst hy ten eersten: vervolgens aan zeker punt ophoudende, daalt hy van daar, zeer langzaam en zonder dat men zulks bemerkte, totdat het nevelagtige weer weder begint, en de winden sterk uit den Westen waayen: doch zoo ras deze Winden naar het Zuidoosten te rug keeren, begint de kwik zeer schielelyk te ryzen. De dagelyksche verandering van den Barometer is 'er ook zeer kennelyk. De kwik staat des middags altyd, hooger dan op andere tyden van den dag. Na den middag ten twee uren is zy reeds eene halve Linie, of daarentrent, gezakt; maar wanneer zy, door de wederkomst van het mooye weer, zeer schielelyk moet ryzen; dan kan men die daling in het geheel niet meer gewaar worden.

Hoogte
der Ber-
gen.

Aan de Kaap zyn voornamelyk drie Bergen, welke aan de schepen, die uit het Vaderland komen, het zekerste kenteken verschaffen om de Baai te vinden, dewyl zy ver in zee kunnen gezien worden, te weten de Tafelberg, de Duivelsberg en de Leeuwenberg. Uit de opgave van de hoogte dezer Bergen, zo als de *Abt de la Caille* dezelve met grote nauwkeurigheid bepaald heeft, blykt, dat *Kolbe* hieromtrent zeer gebreklyk is. Volgens hem zoude de Tafelberg niet hoger zyn dan 1857 voeten, daar deszelfs top, aan den Westelyken hoek,

ruim

ruim 3350 Rhylandfche voeten, en aanden I:
 Oostelyken Hoek omtrent 50 voeten lager Hoofdft.
 bevonden is. De gemelde Abt vond den
 top van den Duivelsberg na geroeg 3100
 voeten, en dien van den Leeuwenberg
 maar 2585 voeten; alles boven de opper-
 vlakte van de zee gerekend.

Het zal den Lezer, denken wy, niet on-Byzon-
 aangenaam zyn, hier eenig nader berigt derh den
 wegens de gefteltenis van deze Bergen te wegens
 vinden. De Tafelberg fchynt genoegzaam len Tafelberg
 over het Vlek heen te hangen. Hy legt
 regt tegen over het Zuiden, en ftr.kt zich
 gedeeltelyk naar het Zuidwesten ten Zui-
 den, en gedeeltelyk naar het Zuidoosten
 uit. Te voren maakte men veel zwaarigheids
 om den top van dezen Berg te beklimmen,
 maar thans wordt dit ligter ondernomen.
 Evenwel valt het gansch niet gemaklyk; en
 men dient veel volks by zich te hebben,
 want het is nodig dat men 'er eenen nagt
 mede doorbrenge. Onder de vertellin en,
 welke men wegens dezen Berg heeft voort
 geplant, is ook, dat op dezelfs top een
 groot Meir zyn zoude; doch dit komt uit
 op eenige kuilen of waterplafsen, waarin
 graauwe Kikvorschen zyn. Wanneer men
 van onderen tegen denzelven opziet, maakt
 hy de vertooning van boven, gelyk aan
 eene Tafel te zyn. Ook vindt men, daar
 komende, eene vry eenparige vlakte, met
 eenige Heesters en Kruiden begroeid.
 Doch aan het Oosteinde wordt eene verhe-
 venheid gevonden van Steenrotsen die als
 met handen op elkanderen geflapeld zyn.

I. — Zy, die genegen zyn om wonderen te vergroten, zeggen dat op dezen Berg twee Holen of Grotten zyn, welker eene het *Paradys*, en de andere de *Hel* genoemd wordt. De waarheid der zake is, dat 'er twee vry diepe Valeyen bezuiden den Berg zyn, met Houtgewas begroeid, het welk de Kompagnie voor zich houdt. Eene dezer Valeyen heeft den naam van de *Helgekregen*, omdat het Hout 'er niet dan met grote moeite uit kan gehaald worden. De andere is het *Paradys* genoemd om eene regt strydige reden. By den ingang van dezelve is een Huis en eeneschoone Tuin, aan de Kompagnie toebehorende.

Byzonderheden wegens den Leeuwenberg. Van den Tafelberg komen wy tot den Leeuwenberg, die slegts door eene kloove of reet van denzelven is afgescheiden. Hy bedekt byna de geheele Westzyde van het Vlek, en strekt zich zelfs tot aan het Noorden uit. Niet zonder grond meent men dat hy dus genoemd is, omdat hy aan de vreemdelingen, die met hunne schepen het Land aandoen, en de Haven bezoeken, zich vertoont als een liggende en op roof loerende Leeuw. Op het gedeelte dat Noordwaards afloopt naar de Zee toe, de Staart, of Leeuwenbil genaamd, is de Gouverneur *van der Stiel*, met den Heer *van Goens*, toen Gouverneur van *Neerlands Indie*, in den jaare 1680 geweest, en heeft 'er een Gedenkstuk laten oprigten, waarvan thans niets meer in wezen is. De top van den Berg is om deszelfs steilte by geene mo-

mogelykheid te beklommen; het is al moei- I.
 jelyk tot de hoogte van elfhonderd voeten Hoofdst.
 op den staart of bil van den Leeuw te ko-
 men. Op denzelven staat een Vlaggestok
 der Kompagnie, waardoor men van de aan-
 komste of het zien van schepen kennis geeft;
 en de Vlaggeman moet by een valreep naar
 den gemelden Vlaggestok opklimmen.

By Kolbe vinden wy hieromtrent hoofd-
 zakelyk het volgende berigt. In het dal, het
 welk den Tafel-en Leeuwenberg van el-
 kanderen scheidt, staat een huisje, waarin
 twee Matroozen de wagt houden, om een
 wakend oog op de aankomende schepen te
 hebben; en dewyl de hoogte, by helder
 weer, een zeerruim uitzigt in zee verschaft,
 moeten zy zorgen dat geen schip stil voorby
 zeile, of in de haven inloope. — Wan-
 neer zy een schip, op den afstand van tien,
 twaalf of meer mylen, in zee ontdekken,
 dan is een hunner verpligt om den Staart van
 den Leeuw, het Hoofd genaamd, langs
 eene valreep, (dewyl het te moeyelyk en ge-
 vaarlyk is tegen de klippen op te klauteren,)
 te beklommen. Vervolgens moet hy de *Hol-
 landsche* vlag, van den daar opgerigten stok,
 laten waaijen, en, na een stukje van twee
 pond afgeschoten te hebben, op eenen bres-
 den steen gaan staan, en den arm uitsteken,
 om dus den anderen, die zich intuschen naar
 de vesting spoedt, om aan den Gouverneur be-
 rigt wegens de aankomst van het schip te bren-
 gen, een teken te geven, uit welk gewest het
 zelve aankome. — Wanneer 'er meer sche-

I. pen dan een te gelyk naderen, dan laat de
 Hoofdst. Matroos de vlag vallen, en hyst, na zyn
 stukje nogmaals geladen te hebben, die we-
 der op, waarna hy anderwerf schiet, en ook
 het teken met zyne hand geeft. — In den
 tyd, waarin de schepen uit *Holland*, of in
 het algemeen uit *Europa*, komen, het geen
 gemeenlyk is van April tot het laatst van De-
 cember, zo waait alleenlyk van het Leeu-
 wenhoofd de Hollandsche, of (het geen het
 zelfde is,) de Prinsenvlag. Maar wanneer de
 Retourfchepen uit *Indie* komen, het geen
 doorgaans met January begint, en tot in
 April of May, of uiterlyk tot in Juny duurt,
 dan waait van het Leeuwenhoofd niet slegs
 eene andere vlag, welke van de Heeren Be-
 windhebberen in *Holland* geordonneerd is,
 maar men plaatst 'er ook eene op den rug van
 den Leeuwenberg, die mede niets gemeens
 heeft met de Prinsenvlag. — Deze beide
 laatstgemelde vlaggen worden jaarlyks ver-
 anderd, en juist aan den Heer Gouverneur
 Generaal te *Batavia* beschreven; op dat de
 Bevelhebbers van de Retourvloot mogen we-
 ten, welke vlaggen zy zien zullen, en dus,
 by hunne komst aan de Kaap, een zeker
 teken hebben, om te ontdekken of de plaats
 nog in de handen der *Hollanderen*, dan of
 zy aan vreemdelingen onderworpen is.
 Daarenboven wordt voor ieder fchip, van
 welke Natie het zyn moge, van het Robben-
 eiland, aan den mond van de haven, en by-
 na 3 mylen van de vesting de Goede Hoop
 gelegen, een kanonschoot gedaan, en de
 vlag opgehyst; welke vlag daar egter niet
 ver-

veranderd wordt, maar altyd de Hollandfche I,
 of Prinfenvlag blyft. ——— Wanneer zulk Hoofst.
 een fchip den Leeuwenberg, en dezelfs
 ftaart omkomt, zodat het van-en uit de
 vesting kan gezien worden, laat men ook de
 Prinfenvlag van het bolwerk Kattenelleboog
 waaijen, zonder egter een fchoot te doen,
 ten zy men eerst begroet wordt, of ten zy
 'er een perfoon uit *Holland* of *Indie* komt,
 die hoger van rang is dan de Gouverneur
 van de Kaap.

In het dal agter het Leeuwenhoofd vindt
 men eene fchoone vlakke, die gemaklyk
 eenen grooten tuin zoude kunnen uitleve-
 ren, doch waarin de gemelde wagers een
 klein moestuintje ten hunnen gebruike heb-
 ben aangelegd. Het ontbreekt 'er ook niet
 aan goede waterbronnen, die dat land zou-
 den kunnen bevogtigen, en waaruit de
 wagers hun water om te kookken en te drin-
 ken halen. Doch dewyl het zeer ongemak-
 lyk vallen zoude telkens berg op berg af te
 klimmen, blyft dit fchoone ftuk lands onbe-
 bouwd liggen, en dient tot eene gemeene
 weide voor het vee.

Indien wy op het een en ander, het welk
 hier voorkomt, nader wilden ftilstaan, zou-
 den wy in eene byzondere befchryving van
 de Kaapsche Kolonie vervallen, daar ons
 oogmerk alleenlyk hier is een algemeen berigt
 wegens de landftreek te geven. — De De Tafel-
 Rede van deze Kaap, waar de fchepen baai.
 ankeren, wordt de Tafelbaai genoemd,
 naar den nabygelegen Tafelberg. Haar afftand
 C 4 van

I. van *Amsterdam* ter zee wordt op 2100 Hoofdt. Duitſche mylen gerekend. Zy heeft ruim vier mylen in den omtrek, en is aan de Landzyde door eenen ſchakel hoge Bergen genoegzaam gedekt; maar ten Noordwesten ligt zy geheel open, en heeft eenen mond, die twee mylen wyd is, zo dat, by Noordwestelyke winden, de volle Oceaan 'er in komt rollen, en de ſchepen 'er zeer onveilig zyn. Meer dan eens is het gebeurd dat dezelven hier door ſtorm van hunne Ankers losgeraakt, en tegen de klippen verbryzeld geworden zyn. Dit ongeluk wedervoor nog in den jaare 1737, op den 20ſten van May, aan agt t'huiskomende *Oost Indiſche* ſchepen, by welke gelegenheid eene menigte van goederen bedorven, en wel vierhonderd Man verongelukt zyn. — Om dergelyke onheilen voor te komen, heeft de Gouverneur Generaal van Nederlandsch Indie, wylen de Baron van Imhof, zyn best gedaan om den mond dezer Baai door eene Moeilje te vernaauwen; doch al het werk is telkens door de Zeebaaren weggeſpoeld, en hierom heeft de Maatschappy in den jaare 1753 gelast, dat alle de ſchepen, die in den Zomertyd, van het begin van April tot September, wanneer de kwaade Mousons gemeenlyk waayen, de Kaap moeten aandoen, voortaan in de Baai Fals, die een weinig zuidelyker is dan de Tafelbaai, ten anker moeten komen, waar zy tegen de Noordwestelyke Winden geheel beveiligd zyn. — Op gewone tyden verheft de Zee zich in deze Baai zeer weinig. *De la Caille* zegt dat,

dat, tegenover het Huis, waar in hy woonde, Klippen in Zee waren, byna gelyks waters, welker meesten, me hoogly, bedekt werden. Door het oogenblik haarer indompeling, by stil weer, en op den dag der Nieuwe Mane, waar te nemen, vond l y dat het ten half drie uren de tyd van het hoogste water was. Hy mat de hoogte van eene der Rotfen, welke hy nooit bedekt gezien had met volle zee, en bevond dezelve een weinig minder dan drie en eenen halven voet boven de lage zee; zodat, volgens zyne aanmerking, het verschil tusfchen hoog en laag Ty nooit drie voeten te boven gaat, ten zy 'er eenige byzondere oorzaak by kome. — Want met een Orkaan of storm uit den Noordwesten, heeft men de ftraten van het Vlek, die aan den oever uitkomen, dikwyls door de golven, die tegen de huizen aanfloegen, geheel bedekt gezien.

In den mond van de Tafelbaai heeft men het *Robben.eiland*, daar de verblyfplaats is van Bandieten en Kwaaddoeners, die 'er onder de bewaaring van eenen Posthouder, met eenige manfchap, gesteld zyn, en gebruikt worden om, voor de Kalk ovens aan de Kaap, fchulpen te zoeken, en Kalksteen te graven. — Benoorden de Baai heeft men het *Dasfen eiland*, het welk vol Konynen is, die 'er geplant zyn, en Penguins, die gefchoten worden om het dons, waarvan men zich in de Bedden bedient. Men plagt 'er voordezen Robben te ftaan het welk nu met groot gevaar op de *Vondeling* en

I. andere Eilanden , by den mond van de
 Hoofdst. *Saldanha-baai*, geschiedt. Dezelve is een
 De Sal- diepe inham , welke zynen mond of ingang
 danha- heeft op 33 Graden en 10 minuten Zuider-
 Baal. breedte, doch niet gemaklyk is in te loopen,
 wegens de engte van den mond, en de men-
 nigte van Klippen en Eilandjes, die 'er in
 zyn. Men vindt 'er op veele plaatsen maar
 vyf of zes, ja wel eens vier of drie vade-
 men waters, inzonderheid by de Kompag-
 nies-post aan dezelve. De Baai levert veel
 Visch en Brandhout, maar geene verver-
 schingen uit; ook moet het water, het welk
 hier zeer flegt is, van verre gebragt wor-
 den.

Baai Fals. De Schepen der Nederlandsche Kompag-
 nie, zo die uit het Vaderland als die uit
Indie komen, moeten in het kwaade seizoen
 Baai *Fals* tot hunne ververschplaats kiezen.
 Dezelve wordt dus genoemd naar een Voor-
 gebergte van Hottentotsch Holland, dat
 men ook wel de Hanglip, of anders Kaap
 Falso, of de valsche Kaap noemt. Zy ligt
 bezuiden de Tafelbaai, van welke zy door
 een strook lands, die omtrent vyfduizend
 Rhylandsche roeden breedte heeft, is af-
 gescheiden. Zy heeft eene zeer wyde ope-
 ning of mond, die zuidwaards uitziet, zo-
 dat zy ten grootsten dele voor den Zuid-
 Oosten wind niet beveiligd is; maar aan
 den westkant vindt men eene zandige Baai,
 die, wanneer het in de Tafelbaai onveilig
 is, tot eene Legplaats kan dienen, zelfs in
 het hevigste van den Zuidoosten Wind. Men
 heeft 'er eene zeer goede Vischery gehad,
 by

by eene plaats de Vishoek genaamd, alwaar ook, ter beveiliging van de Vischers, een Fort was opgerigt; doch door gesnillen, tuschen den Gouverneur *van der Stel* en de Ingezetenen, raakte die Vischery te niet. Nog heden wordt egter aan deze Baai postgehouden, en de Kompagnie heeft 'er eenen Posthouder met eenige Manschap, om de Schepen van allerlei behoeften te verzorgen.

I.
Hoofdst.

Verder is de Kust zeer klippig, tot aan de eigenlyke Kaap der Goede Hope, die gevormd wordt door eene reeks Bergen, gemeenlyk de *Steenbergen* genaamd, welker uitersten ten Noorden den Tafelberg en andere nabuurige Bergen zyn. Aan de westzyde van dien uithoek, vindt men de *Houtbaai*, waar ook schepen kunnen aankomen, doch die zeer open en onveilig is. Op het einde zyn Klippen, by welken altyd eene zware Branding plaats heeft.

Niet ver van Kaap Falso loopt een groot Rif in Zee, hetwelk gemeenlyk het Rif *des Agulhas* of *das Agulhas* genoemd wordt, naar Kaap *das Agulhas*, die 'er midden inkomt. Het strekt zich wel dertig mylen oostwaards in Zee uit; men vind'er, op zes- en-dertig vademen, rood zand, en hooger op, maar den wal toe, kleigrond. Vyf of zes mylen van den wal wordt de diepte gerekend op vyftig vademen. Op dit Rif woelt de Zee, met den Noordwesten wind, dikwyls zeer sterk, doch voor het overige kan men het somtyds ongemerkt passeeren.

Van

I. Van Kaap *das Agulhas*, welke, naar het Hoofdst. schynt, dien naam ontleend heeft van de De Mos uitstekende naaldswyze Landstongen, uit felbaai en welken zy schynt te bestaan, loopt de Kust de Baai langs hoe meer benoorden het Oosten, voorby verscheidene Inhammen, tot aan den uit- Lagoa. hoek van de Mosfelbaai, waar het Rif eindigt. Deze Baai, aan welke de *Portugezen* den naam van *Babia Formosa*, of de schoone Baai gegeven hebben, is tot berging van schepen vry geschikt, zo wel als *Babia da Lagoa*, die 'er noordoostwaards aan volgt, op omtrent drie en -dertig graden Zuider breedte — Men moet deze Baai wel onderscheiden van de Baai van *St. Esprit*, die, omdat *Rio della Goa*, nevens andere Rivieren, daar in uitloopt, van de Nederlanderen ook wel de Baai *Lagoa* genoemd wordt. Want tusschen deze laatste, op omtrent $25\frac{1}{2}$ graden breedte gelegen, is eene uitgestrektheid van meer dan 150 mylen Zeekust, waar men onder anderen de voorname Rivier van *St. Kristoffel* heeft, digtst aan de Baai *da Lagoa*, op omtrent 32 Graden, en die van *St. Lucia*, naast aan de Baai van *Rio della Gata*, op omtrent 27 graden gelegen.

Het Land van Natal. Tusschen beiden, omtrent op $28\frac{1}{2}$ graden, legt de vermaarde Baai van *Natal*, die, wegens hare vischrykheid, ook den naam van *Pesqueria* schynt gekregen te hebben. Deeze Baai, en eene wyde Rivier, die zich in dezelve ontlast, heeft den naam gegeven aan het Land benoorden de *Kaapsche* Hottentotten, het welk, naar het vorgegeven van *Kolbe*, door de *Kompagnie* van hua

hun gekogt is, voor de waarde van 30000 **I.**
 Guldens aan Snuifteryen, Koopwaren en Ge- **Hoofdst.**
 reedfchappen. Anderen twyfelen egter met
 reden of het Grondgebied of de Bezitting
 der Nederlanderen zich wel zo ver noord-
 oostwaards uitstrekke, als dit Land in de
 Kaarten gemeenlyk geplaatst wordt.

Wy zouden breeder over de gefteltenis
 des Lands moeten uitweiden, indien wy
 voornemens waren om eene befchryving van
 die ftreek, welke men de Kafferskust noemt,
 te geven. Doch dewyl wy ons flegts tot
 dat gedeelte van dezelve, het welk aan de
 Nederlandfche Oost-Indifche Kompagnie be-
 hoort, willen bepalen, agten wy het gezeg-
 de genoegzaam, om een denkbeeld wegens
 de gelegenheid en algemeene gefteltenis van
 het Land, waar in de Kaap gevonden wordt,
 te geven. Van de Rivieren dezer 1 reke
 zullen wy gevoeglyk in de befchryving der
 byzondere Volkplantingen kunnen fpreken.

Ten besluite van dit Hoofdstuk merken wy
 nog aan, dat de Kaffers-kust in de gedaan-
 te van eene halve Maan, of van een Hoef-
 zyzer, om het Keizerryk *Monomotapa* gelegen
 is. Ten Westen neemt zy haar begin by de
 Rivier *Gubororo*, en gaat ten Oosten tot aan
 den mond der Rivier *Zambezé* of *Cuama*.
 Ter halver weg, aan de punt van *Afrika*,
 legt, (gelyk wy reeds gezegd hebben), de
 beroemde Kaap de Goede Hoop. De gant-
 fche lengte van het Land zal omtrent 600
 Duitfche mylen bedragen. — Wy vocgen
 ons by hen die ftellen dat her eigenlyk grond-
 gebied der Nederlandfche Oost-Indifche
 Maat.

I. Maatschappy aan de Baai *Saldanha* begint, Hoofdst. en aan de Mosfelbaai eindigt.

T W E E D E H O O F D S T U K.

*Byzondere Beschryving van de vier Holland-
sche Kolonien, welke aan de Kaap
van Goede Hoop zyn opgerigt.*

II. Hoofdst.

Wy hebben reeds gezegd dat het Land, waar van de Oost-Indische Kompagnie, in dat gedeelte van *Afrika*, het welk by den naam van de Kaap der Goede Hoop bekend is, bezit kreeg, binnen korten tyd dermate bevolkt werd, dat men het noodig agt- te, het getal der Kolonien of Volkplantingen te vermeerderen. Na dan een algemeen be- rigt wegens de Landstreek gegeven te heb- ben, eischt de natuurlyke orde dat wy de vier aanzienlyke Kolonien, waarin zy ver- deeld geworden is, in het byzonder beschou- wen.

Landaar-
den aan
de Kaap.

Eer wy egter tot byzonderheden komen, oordeelen wy het hier de ge voeglykste plaats om te zeggen, dat aan de Kaap allerlei land- aarden en talen gevonden worden. Behal- ven Hollanders, Zweeden, Deenen, Pol- len, Portugezen, Franschen, Italianen, Engelschen, en anderen, zyn ook vele in- borelingen der verscheidene deelen van Duitschland herwaards afgezakt. Daarenbo- ven wordt'er eene grote menigte van Ooster-
lin;

lingen gevonden. — Ieder Europeaan II.
 kan hier egter met zyne eigene taal ge-
 noegzaam te regt komen, en wanneer
 dit al mogt missen, kan men ligtelyk
 de eene of andere taal, als de Holland-
 sche, of liever de Portugesche en Maleit-
 sche talen, die ter dezer plaatse, en byna
 in gantsch Oost-Indie, zo gemeen zyn als
 de Fransche in Europa, zich eigen maken.
 — Het is dus onnodig dat vreemde-
 lingen zich grote moeite geven om verschei-
 dene talen te leren verstaan, dewyl zy
 zich op eene of twee slegts in het byzonder
 behoeven toe te leggen om te regt te ko-
 men.

Wy zullen nu, om het geen wy wegens de
 Europeanen hebben gezegd, die zich aan de
 Kaap gevestigd hebben, verstaanbaarer te ma-
 ken, het land, het welk zy daar bezitten, in het
 byzonder beschouwen. — Wy hebben
 reeds gezegd dat het gedeelte des Lands,
 waar de Hollanders zich neergezet hebben,
 in vier deelen, die Volkplantingen ge-
 noemd worden, onderscheiden is. —
 Het eerste gedeelte, het welk het naaste
 aan de zee is, draagt uit dien hoofde den
 naam van de *Kaap*; *Stellenbosch* is het
 tweede, *Drakenstein* het derde, en *Wave-
 ren* het vierde. Wy agten het gevoeglykst,
 voor iedere van deze Volkplantingen, in
 dit Hoofdstuk, eene afzonderlyke Afdee-
 ling te schikken.

II.
 Hoofdst. EERSTE AFDEELING.

Beschryving van de Kaapsche Kolonie.

De strek, waarin de eerste Kolonie is op-
 Gelegen- gerigt, is de merkwaardigste, omdat het
 heid van de Kaap- Vlek en het Kasteel de *Goede Hoop* in dezel-
 fche Ko- ve gelegen zyn. Deze strek, die met Ber-
 lonie. gen doorsneden is, is deste aangenamer, ter
 oorzaak van de vrugtbare en bevallige Val-
 leien, welke door de Bergen gevormd wor-
 den, en waarin men eene menigte Beekjes
 en Riviertjes vindt. Zy is van *Stellenbo.ch*
 afgescheiden, door zandige plaatsen; en
 haar grondgebied strekt zich aan het Noord-
 oosten uit tot de *Goracbonquas* en tot de
Mosfelbank. Deze grenscheidingen zyn dus
 bepaald door een besluit van het jaar 1712,
 waartoe eenige ontstane geschillen, tusfchen
 den Fyskaal en den Landdrost of Baljuw
 van *Stellenbosch*, aanleiding gaven. De Zee
 bespoelt de Kaap aan het Zuiden, aan het
 Westen, en aan het Noorden, en de Natie
 der *Goracbonquas* bepaalt haar aan het
 Noord oosten. Zodanig is de uitgestrekt-
 heid van de Kaap geweest, sedert het
 jaar 1712.

De eerste plaats, welke de Hollanders
 hier besloegen, was het *Tafeldal*, waaraan de
 Wyze waarop de Hol- *Portugezen* den naam van *Tovoa de Cabo* ge-
 landers de Kaap geven hebben. In het eerst wierpen zy by
 eerst be- de Zout-rivier eene schans van hout en
 bouwden. aar.

narde op, waarin zy eene wagt felden, die op hun vee moest pafsen. Deze fchans werd *Keer de Koe* genoemd, omdat de voor- naamfte post van de wagt bestond in cekoeyen der Hollanderen, welke zich, maen men 'er niet tegen gewaakt had, ligtelyk met die der Hottentotten zouden vermergd hebben, te keeren. Naby dezelve rigten zy een' ruimen ftal op, in welken vyftig paarden, en een gelyk getal menfchen plaats konden vinden. Lang heeft men hier eenige Ruiters gehouden, die altyd gereed moesten zyn, om de Hottentotten, welke eenig Vee mogten willen rooven, af te weeren. — Nadat de Kolonie langs de Zoutrivier, en meer landwaards in, uitgebreid was, werd de fchans welhaast onnut bevonden, en men liet dezelve als zodanig vervallen. De ftal dient thans alleenlyk ter bewaringe van misdadigen, die door den Gouverneur van Nederlandfch Indië naar de Kaap gebannen worden. *Kolbe* zegt dat 'er ten zynen tyde eenige Indiaanfche Prinzen gevonden werden, die, omdat zy de regering van *Batawie* ongenoegen gegeven hadden, voor vyf jaren derwaards gebannen werden. Die ongelukkige Prinzen waren in de noodzakelykheid om hunnen kost te winnen, door met hunne handen te arbeiden. Toen de tyd hunner ballingsfchap verftreken was, werden zy in een fchip van de Kompagnie weder naar hun Vaderland overgevoerd.

Het Vlek van de *Kaap*, en het fchoone Kasteel, mede de *Goede Hoop* genaamd, zyn

 Het Vlek
 en het
 Kasteel
 hei.
 de Goede
 Hoop.